

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 273

van **KARL VANLOUWE**

datum: 11 mei 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Europese Chips Act - Opportuniteiten voor Vlaanderen

Op dinsdag 18 april 2023 bereikten het Europees Parlement en de Raad een politiek akkoord over de Europese Chips Act. Dat wetgevend initiatief werd voor het eerst in februari 2023 door de Europese Commissie voorgesteld en is erop gericht om de productie van chips in de Europese Unie (EU) te stimuleren. Zo wil de Europese Commissie de afhankelijkheid van derde landen voor chips verkleinen om de Unie "meer strategisch" autonoom te maken.

Na onderhandelingen in triloog - met de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad - werd er nu een akkoord bereikt. Volgens dat akkoord moet de EU tegen 2030 verantwoordelijk zijn voor 20 procent van de wereldwijde chipproductie. Dat komt neer op een verdubbeling van het huidige aandeel van de EU in de totale chipproductie. Om die doelstelling te halen, wil de EU in totaal 43 miljard euro aan publieke en private middelen vrijmaken voor het plan. 3,3 miljard euro daarvan komt rechtstreeks uit de EU-begroting.

Het is vanzelfsprekend een goede zaak dat de EU een voorlopersrol wil spelen wat de productie van chips betreft. In de digitale economie van vandaag, en meer nog die van morgen, zijn chips essentiële grondstoffen. De oorlog in Oekraïne en de coronapandemie hebben de kwetsbaarheid van globale toeleveringsketens blootgelegd. Die kwetsbaarheid geldt zeker voor chips, die vandaag vooral geproduceerd worden in Taiwan. Gelet op de toenemende spanningen met een steeds assertiever China in de regio, is het belangrijk dat de EU inzet op zelfredzaamheid.

Maar de realisatie van de doelstellingen van de Chips Act wordt niet eenvoudig. Momenteel liggen de troeven van de EU op het vlak van chips vooral in onderzoek. Vlaanderen heeft wat dat betreft een internationale sterspeler: het onderzoeksinstituut imec (Interuniversitair Micro-elektronicacentrum). Het akkoord wil die sterke onderzoekspositie verder uitspelen met financiering voor onderzoek en proefproductielijnen.

Verder willen Europese beleidsmakers dat de Chips Act een versnelling kan inzetten voor grootschalige investeringen in bijkomende productiecapaciteit. In dat verband moeten versoepelde staatssteunregels de nodige beweegruimte geven aan lidstaten om grote spelers aan te trekken.

Het belang van chips is ook de rest van de wereld niet ontgaan. Amerikaans president Joe Biden zette in augustus 2022 zijn handtekening onder de Chips and Science Act.

Deze wet voorziet in totaal in meer dan 52 miljard dollar aan investeringen voor onderzoek en ontwikkeling en de bouw van nieuwe chipfabrieken. Het is duidelijk dat ook de Verenigde Staten (VS) koploper willen zijn in de chipsrace.

1. Hoe evalueert de minister-president het politiek akkoord dat in triloog werd bereikt?
2. Welke opportuniteiten ziet de minister-president voor Vlaanderen, bijvoorbeeld op het vlak van financiële ondersteuning?
3. Kan de minister-president toelichten hoe de 43 miljard euro aan publieke en private middelen begroot zijn? Zal ook Vlaanderen publieke middelen vrijmaken?
4. Is de minister-president van mening dat dit akkoord is opgewassen tegen de 52 miljard dollar aan investeringen die in de VS worden uitgetrokken?
5. Kan de minister-president toelichten hoe de staatssteunregels versoepeld worden? Zal dit het gelijke speelveld in de Europese interne markt aantasten doordat grote lidstaten meer ruimte hebben om te investeren?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 273 van 11 mei 2023

van **KARL VANLOUWE**

1. Het akkoord dat in triloog werd bereikt zal een boost geven aan het ecosysteem voor halfgeleiders in Europa en de verdere uitbouw van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit van de Unie. Het Europese onderzoek met betrekking tot halfgeleiders behoort wereldwijd tot de top. Imec speelt hierin als wereldvermaard onderzoekscentrum voor nanotechnologie een centrale rol, die naar de toekomst toe versterkt moet worden. De Europese Chips Act zal hiervoor de nodige stimuli aanreiken.

Verder is het cruciaal dat er actie wordt ondernomen om de toevoer van halfgeleiders aan de Europese industrie te verzekeren. De recente problematiek van het chiptekort, onder meer in de automobieliindustrie, illustreerde de noodzaak om de strategische afhankelijkheid ten aanzien van derde landen af te bouwen. Eens te meer werd ook de nood van de versterking van de productiecapaciteit van halfgeleiders in de Europese Unie duidelijk.

Bovenstaande kadert in een breder politiek debat binnen de Europese Unie over het reduceren van strategische afhankelijkheden en het versterken van autonomie, met behoud van een open economie.

2. Het onderzoeksinstituut Imec heeft een prominente rol bij de eerste pijler van de Europese Chips Act, het zogenaamde initiatief Chips voor Europa. De pijler beoogt een ondersteuning van grootschalige technologische capaciteitsopbouw en innovatie van het chip-ecosysteem van de Europese Unie. Verder betracht hij de verbetering van kennisoverdracht van laboratorium naar fabricage. Dit alles zal op zijn beurt bijdragen tot het hoofddoel van de Europese Chips Act, namelijk de versterking van het concurrentievermogen en de veerkracht.

Ter financiering van de activiteiten binnen de eerste pijler is er een budgetverschuiving van bestaande programma's en acties voor onderzoek en innovatie op het gebied van halfgeleiders, zoals Horizon Europe en het programma Digitaal Europa. Dit budget komt vervolgens ter beschikking via het traditionele oproepensysteem waar ook Vlaamse spelers als Imec aan kunnen deelnemen.

3. De begroting aan middelen van 43 miljard euro is ter realisatie van de eerste twee pijlers van de Europese Chips Act: onderzoek en innovatie enerzijds en het uitbouwen van productiefaciliteiten anderzijds.

De eerste pijler wordt gefinancierd door het initiatief Chips voor Europa. Dit bestaat enerzijds uit de budgetten voor de Chips Gemeenschappelijke Onderneming en anderzijds uit middelen uit het fonds van de Europese Innovatieraad (EIC) en het programma InvestEU. Deze eerste pijler is een combinatie van publieke en private middelen die besteed worden volgens de regels van de betrokken financieringsinstrumenten.

De tweede pijler wordt gefinancierd door de lidstaten zelf, via de versoepeling van staatssteunregels. Verder wordt er ingezet op het aantrekken van private investeringen.

De verdeling van de Europese middelen is momenteel nog niet duidelijk. Meer informatie hierover zal maar eerst beschikbaar zijn bij het publiek maken van het werkprogramma van de Chips Gemeenschappelijke Onderneming. Vlaanderen bekijkt momenteel in welke mate er publieke middelen vrijgemaakt kunnen worden.

4. De Europese plannen zijn beslist een stap in de goede richting. Vanuit Vlaanderen zijn we onder meer erg tevreden dat er werk wordt gemaakt van pilootlijnen. In onze ogen moeten we waakzaam blijven dat de verdere uitrol van de Europese Chips Act wordt ingevuld vanuit een pan-Europese logica, waar relevante Europese actoren samen aan eenzelfde zeel trekken.

Het klopt dat er in de VS heel wat financiële middelen worden uitgetrokken, maar dit hoeft niet noodzakelijk een probleem te betekenen voor de Europese of Vlaamse actoren. Het is namelijk niet enkel het totale financiële plaatje dat de impact van de verschillende plannen bepaalt, maar ook een efficiënte en doeltreffende besteding van die middelen. Zo heerst er bij sommige waarnemers het gevoel dat het aan Amerikaanse zijde niet eenvoudig zal worden om tot een coherente strategie te komen wegens de verschillende – en soms tegengestelde – belangen binnen hun ecosysteem voor halfgeleiders. Laten we ons dus niet blindstaren op de grootorde van de Amerikaanse investeringen, maar focussen op een efficiënte uitrol van de Europese plannen.

5. Wat betreft de zogenaamde 'first of a kind' faciliteiten, die in aanmerking komen voor een meer flexibele toepassing van de staatssteunregels, gebeurt er voorafgaand een beoordeling door de Europese Commissie. Zij gaan na of er een risico is op een verstoring van de interne markt.

Bovendien is deze maatregel enkel van toepassing op projecten die 'first of a kind' zijn, en dus nog onbestaand op grote schaal binnen de Europese Unie. Een marktverstoring zal daarom minimaal of zelfs nihil zijn.